

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI
Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia
Seu Baix Penedès

TREBALL DE FI DE GRAU

LA PERCEPCIÓ DE GÈNERE DELS INFANTS I5 SEGONS LA TITULARITAT DELS CENTRES

Carla Domènech Membrilla

Dirigit per Yolanda Quintana Mira

Grau d'Educació Infantil

29 de maig del 2026

Curs 2025/26

Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia

Universitat Rovira i Virgili

RESUM

Segons Hendel (2017), la perspectiva de gènere té la finalitat d'analitzar críticament la realitat des d'un punt de vista més inclusiu i de contribuir per transformar les estructures patriarcales que provoquen la desigualtat entre els gèneres. És per aquest motiu que neix el concepte de coeducació. La coeducació és un sistema que proposa una educació sense biaixos sexistes i que té en compte tots els processos que es veuen envoltats dins de les construccions de les identitats femenines i masculines (Piquer-Pallarés, 2019). Aquest concepte s'ha vist reflectit durant els últims anys en l'àmbit educatiu i és per aquest motiu que d'investigació es planteja fins a quin punt és necessari introduir aquesta visió des dels primers anys d'educació infantil.

La investigació s'ha realitzat amb infants d'I5 de dues escoles, una pública i una concertada, per tal d'analitzar les diferències de la perspectiva de gènere entre els infants d'I5 d'una escola pública i una escola concertada. Per valorar-les es realitzen quatre proves amb la finalitat d'il·lustrar la realitat i en cas, realçar la importància d'erradicar els estereotips durant aquesta etapa. La recerca també vol comprovar si la tria de titularitat de l'escola influeix en la percepció del gènere i d'estereotips en infants de 5 i 6 anys a través d'un estudi comparatiu entre l'escola pública i l'escola concertada per tal de comparar resultats i així obtenir-ne conclusions. Per últim, aquest treball pretén identificar els rols de gènere més comuns dins de les aules d'Educació Infantil mitjançant diferents estudis per a erradicar-los durant la primera infància i així construir una societat més justa i equitativa.

***Paraules claus:** perspectiva de gènere, gènere, titularitat de centres, educació infantil, rols de gènere, estereotips de gènere, coeducació.*

RESUMEN

Según Hendel (2017), la perspectiva de género tiene la finalidad de analizar críticamente la realidad desde un punto de vista más inclusivo y de contribuir para transformar las estructuras patriarcales que provocan la desigualdad entre los géneros. Es por este motivo que nace el concepto de coeducación. La coeducación es un sistema que propone una educación sin sesgos sexistas y que tiene en cuenta todos los procesos que se ven rodeados dentro de las construcciones de las identidades femeninas y masculinas (Piquer-Pallarés, 2019). Este concepto se ha visto reflejado durante los últimos años en el ámbito educativo y es por este

motivo que de investigación se plantea hasta qué punto es necesario introducir esta visión desde los primeros años de educación infantil.

La investigación se ha realizado con niños y niñas de I5 de dos escuelas, una pública y una concertada, con el fin de analizar las diferencias en la perspectiva de género entre el alumnado de I5 de una escuela pública y una escuela concertada. Para valorarlas, se realizan cuatro pruebas con la finalidad de ilustrar la realidad y, en su caso, resaltar la importancia de erradicar los estereotipos durante esta etapa. La investigación también quiere comprobar si la elección de la titularidad de la escuela influye en la percepción del género y de los estereotipos en niños y niñas de 5 y 6 años, a través de un estudio comparativo entre la escuela pública y la escuela concertada, con el fin de comparar resultados y así obtener conclusiones. Por último, este trabajo pretende identificar los roles de género más comunes dentro de las aulas de Educación Infantil mediante diferentes estudios para erradicarlos durante la primera infancia y así construir una sociedad más justa y equitativa.

***Palabras clave:** perspectiva de género, género, titularidad de centros, educación infantil, roles de género, estereotipos de género, coeducación.*

ABSTRACT

According to Hendel (2017), the gender perspective aims to critically analyze reality from a more inclusive point of view and to contribute to transforming the patriarchal structures that cause gender inequality. It is for this reason that the concept of coeducation is born. Coeducation is a system that proposes an education without sexist biases and that considers all the processes that are surrounded within the constructions of feminine and masculine identities (Piquer-Pallarés, 2019). This concept has been reflected in recent years in the field of education, and it is for this reason that research considers the extent to which it is necessary to introduce this vision from the first years of infant education.

The research was carried out with I5 children from two schools, one public and one state-subsidized private school, in order to analyze the differences in gender perspectives among I5 pupils from a public school and a state-subsidized private school. To assess these differences, four activities were conducted with the aim of illustrating reality and, where appropriate, highlighting the importance of eradicating stereotypes during this stage. The research also aims to determine whether the type of school influences the perception of gender and stereotypes in

children aged 5 and 6 through a comparative study between a public school and a state-subsidized private school, to compare results and draw conclusions. Finally, this study seeks to identify the most common gender roles within Early Childhood Education classrooms through different studies to eradicate them during early childhood and thus build a fairer and more equitable society.

Keywords: *gender perspective, gender, school ownership, early childhood education, gender roles, gender stereotypes, coeducation.*

ÍNDEX

1.	INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ.....	6
2.	MARC TEÒRIC.....	7
2.1.	LA PERSPECTIVA DE GÈNERE.....	7
2.1.1.	EL SEXE, EL GÈNERE I LA IDENTITAT DE GÈNERE....	7
2.1.2.	LA COEDUCACIÓ.....	8
2.2.	PER QUÈ COMENÇAR A EDUCACIÓ INFANTIL AMB LA PERSPECTIVA DE GÈNERE?.....	9
2.2.1.	EL CONCEPTE D'INTEL·LIGÈNCIA.....	10
2.2.2.	ESTEREOTIPS I ROLS DE GÈNERE.....	13
2.3.	EL NOU CURRÍCULUM.....	15
2.3.1.	COEDUCA'T.....	15
2.3.2.	LLISTA DE COMPROVACIÓ.....	16
3.	MARC METODOLÒGIC O INVESTIGACIÓ.....	19
3.1.	SUPOSIT DE PARTIDA.....	19
3.2.	ELS OBJECTIUS.....	19
3.3.	LA MOSTRA.....	20
3.3.1.	INSTRUMENTS I DESENVOLUPAMENT DE LA INVESTIGACIÓ.....	21
3.3.1.1.	ESTUDI SOBRE LES TAQUES DE COLORS.....	22
3.3.1.2.	ESTUDI SOBRE ELS OFICIS.....	23
3.3.1.3.	ESTUDI SOBRE EL CONCEPTE D'INTEL·LIGÈNCIA	32
3.3.1.4.	ESTUDI SOBRE LA HISTÒRIA D'ÈXIT.....	33
4.	CONCLUSIONS.....	35
5.	REFERÈNCIES.....	39
6.	ANNEXOS.....	41
6.1.	ANNEX 1.....	41
6.2.	ANNEX 2.....	41
6.3.	ANNEX 3.....	43
6.4.	ANNEX 4.....	44

1. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ

En aquesta investigació es pretén observar i analitzar fins a quin punt la societat està canviant i com comprenen els infants d'I5 el gènere. En l'actualitat, la consciència de les desigualtats entre gèneres en diversos àmbits, els rols que desenvolupen cadascun i els estereotips estan fent que la societat es sensibilitzi amb aquesta problemàtica.

L'educació és un pilar fonamental dins de la nostra societat, ja que ajuda a la transformació social i a la construcció d'una societat inclusiva i equitativa. Durant els últims anys la societat ha començat a fer un canvi en matèria d'igualtat de gènere i això es veu reflectit dins de la llei educativa actual. En el cas de Catalunya, a l'última actualització del currículum apareix un eix que abans no es tenia present, relacionat amb la perspectiva de gènere (Decret 21/2023, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil).

És per aquest motiu l'elecció d'aquest tema per la investigació. A nivell internacional també ha hagut grans canvis que fan veure que la societat avança en aquesta matèria. La manera en a qual s'observa es mitjançant les ODS una d'aquestes està directament relacionada amb la igualtat de gènere i és un objectiu que la ONU vol assolir de cara a l'any 2030 (Nacions Unides, s.d). Les edats d'Educació Infantil son claus a l'hora de prevenir situacions de desigualtat entre gèneres en un futur, tal com es veurà a la investigació durant el treball.

El treball s'estructura principalment en dues grans parts, el marc teòric i el marc metodològic o investigació. Al marc teòric es parla de perspectiva de gènere, coeducació i diferents estudis que demostren la importància de treballar en perspectiva de gènere des de l'educació infantil. Pel que fa a la part del marc metodològic o investigació, s'hi recullen les dades obtingudes de dues escoles, una pública i una concertada, sobre quina perspectiva tenen els infants d'I5 sobre el gènere.

L'elecció del tema respon a la importància de prendre consciència sobre la desigualtat i la importància d'implementar mesures d'igualtat des de l'educació infantil. A més, aquesta recerca pretén aportar una petita evidència per a la presa de decisions per part de les administracions educatives, especialment pel que fa a l'avaluació i el seguiment de les mesures d'igualtat en els centres de distinta titularitat.

2. MARC TEÒRIC

2.1 LA PERSPECTIVA DE GÈNERE

La perspectiva de gènere és una eina que serveix per contextualitzar i comprendre la informació produïda i difosa arreu del món. La seva implementació permet analitzar d'una manera crítica la realitat des d'un punt de vista més inclusiu i també contribueix per transformar les estructures patriarcales que provoquen la desigualtat entre els gèneres. (Hendel, 2017)

Fent servir l'article *Marc general per a la incorporació de la perspectiva de gènere en la docència universitària* de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (2018) per completar la definició anterior, es pot concloure que la perspectiva de gènere no es tracta només d'incloure les dones dins dels continguts sinó que es tracta d'incorporar una anàlisi de gènere amb un enfocament crític. A més amb la perspectiva de gènere també s'ha de tenir compte altres jerarquies socials presents avui en dia (classe, orientació sexual, ètnia, aparença física, etc.)

Amb aquestes dues definicions es podria definir la perspectiva de gènere com un enfocament crític on es té en compte la realitat social i les desigualtats que es presenten en aquesta, com les estructures socials entre altres. Aquesta afavoreix a tenir un punt de vista més reflexiu i inclusiu, ja que no només vol incorporar a les dones en llocs de poder o que tinguin presència dins dels espais de decisió, sinó que també implica que apareguin en continguts i que els infants puguin conèixer a algunes de les dones més importants de la història.

2.1.1 EL SEXE, EL GÈNERE I LA IDENTITAT DE GÈNERE

Per tal de complementar la definició anterior és necessari definir alguns conceptes, amb l'objectiu de comprendre millor la idea principal del treball.

Un d'aquests conceptes és el sexe, el sexe d'una persona ve predisposat per les característiques biològiques principals que s'observen en el moment de néixer, i amb aquestes es defineix a l'ésser humà com a masculí o femení. A vegades calen altres estudis per a comprovar si aquesta primera inspecció visual es correspon amb els cromosomes del nadó. (Gauché-Marchetti i Lovera-Parmo, 2019)

Un altre concepte que és important definir és el gènere, aquest ve imposat de manera sexualitzada i ve definit pel conjunt de creences, rols socials, expectatives, tendències i actituds que ha de tenir una persona segons la societat. A grans trets, el gènere és un conjunt

d'estereotips associats amb l'aparença sexual d'una persona, sigui masculina o femenina. (Poggi, 2019)

Per acabar, la identitat de gènere es pot definir com la forma que tenen les persones de definir-se i integrar-se a la societat i ve constituït pels dos conceptes anteriors. Sovint aquesta identitat es veu lligada als estereotips de gènere, que són uns patrons que la societat imposa segons com la persona s'identifiqui i aquests s'adopten i es reproduïxen. La diferència que hi ha entre el gènere i la identitat de gènere, és que el primer ve imposat socialment i el segon és com la persona s'identifica internament, sense tenir en compte el sexe amb el que neix. (Solís-Sabanero, 2016)

La identitat de gènere depèn de moltes variables com el lloc de procedència i els contextos socials i culturals que envolten a la persona. Amb la qual cosa, aquesta es defineix a partir de les pròpies vivències i no sempre ha d'estar corresposta amb el sexe de naixement. (Gauché-Marchetti i Lovera-Parmo, 2019)

2.1.2 LA COEDUCACIÓ

Amb el concepte coeducació s'hi poden trobar moltes definicions, com s'observarà a continuació. Totes aquestes són diferents, però hi compten amb un punt en comú: la igualtat entre els homes i les dones dins del món educatiu.

La Diputació de Barcelona (2021) a una de les seves col·leccions *Destil·lats d'educació* defineix la coeducació com:

El concepte de coeducació ha anat evolucionant al llarg dels anys en paral·lel als avenços dels feminismes; coeducar o tenir una perspectiva feminista de l'educació vol dir tenir un compromís amb la no-discriminació i la lluita per a la igualtat d'oportunitats. (p.3)

El Departament d'Ensenyament (2018) en el document *Orientacions sobre el tractament de la igualtat de gènere i la diversitat cultural en el material didàctic* defineix el mateix concepte amb les següents paraules:

És l'acció educadora que potència la igualtat real d'oportunitats i valora indistintament l'experiència, les aptituds i l'aportació social i cultural de dones i homes, en igualtat de drets, sense estereotips sexistes, homofòbics, bifòbics, transfòbics o androcèntrics ni actituds discriminatòries per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere. (p.8)

S'hi troben autors que també parlen sobre el concepte coeducació com Pallarès-Piquer (2019), que al seu article *Conquistar la igualdad: la coeducación hoy* la defineix com:

Un sistema que apuesta por una educación sin sesgos sexistas, que tiene constancia de todos y cada uno de los procesos que subyacen en la construcción de las identidades femeninas y masculinas, que observa y denuncia las discriminaciones, que procura acabar con las limitaciones que reflejan los estereotipos de género y que también fomenta la educación en conocimientos, actitudes, valores y comportamientos en el desarrollo íntegro de las personas.(p.2)

Álvarez-Uria *et al.* (2019) recullen en el seu article *El significado y la evolución del término «coeducación» con el cambio de siglo: el caso de los centros escolares de Vitoria-Gasteiz*, les diferents definicions del concepte al llarg dels anys i conclouen que avui dia és una “perspectiva globalitzadora e integral e integradora, la confluència entre las culturas, experiencias y saberes masculinos y femeninos; y la aceptación y reconocimiento de la diversidad y de su riqueza” (p.65)

Fent un recull de totes aquestes definicions, extreptes de diferents fonts i autors, es pot dir que la coeducació és un enfocament educatiu que veu als nens i les nenes en el mateix entorn educatiu i amb les mateixes oportunitats. A més, aquests promouen diferents lluites socials amb l'objectiu que no succeeixin en un futur, com la violència de gènere o qualsevol mena de discriminació. I tot això es pot fer dins les aules, perquè les edats educació infantil son imprescindibles a l'hora de crear un pensament crític.

2.2 PER QUÈ COMENÇAR A EDUCACIÓ INFANTIL AMB LA PERSPECTIVA DE GÈNERE?

Per tal de poder justificar de la manera més científica possible que la perspectiva de gènere i la coeducació és necessària a les aules d'educació infantil. A continuació es mostraran una sèrie d'estudis que fan reflexionar a la societat i als investigadors com de necessaris que son aquestes dos maneres d'actuar i perquè s'ha de començar l'abans possible dins del món educatiu.

2.2.1 EL CONCEPTE D'INTEL·LIGÈNCIA

La revista *Science* va dedicar un article sobre el concepte "intel·ligència = home" i va reflexionar sobre com afecta aquest a les decisions que es realitzen les dones al llarg de la seva vida. El concepte “intel·ligència = home” compren que els homes son més capaços i més ràpids a l'hora de realitzar tasques més complexes. Afirmen que no pot ser casualitat que les carreres

que són les considerades socialment difícils, hi predominin els homes i, per conseqüència, els llocs de poder també estiguin ocupats per aquests. Normalment, aquests tipus d'estudis es duen a terme amb persones adultes i d'edat universitària, els investigadors troben que no és un bon moment, ja que a aquesta edat ja no hi ha possibilitat de canvi. Coincideixen que cal investigar l'adquisició d'aquest estereotip des de la primera infància i així poder posar mesures a aquesta problemàtica. (Bian et al., 2017)

Per tal d'investigar la idea anterior es van dur a terme quatre estudis, per així identificar des de quan les nenes i els nens comencen a tenir aquest concepte estereotipat. Al primer estudi van participar un total de 96 infants, el 50% de les participants eren nenes i l'altre 50% eren nens. L'edat dels participants era de 5, 6 i 7 anys i s'hi comptava amb 32 infants per grup d'edat. Per tal que la recerca fos el més realista possible, i altres aspectes sociodemogràfics no alteressin els resultats, la classe social dels infants era la mateixa en tots els casos. (Bian et al., 2017)

Aquest primer estudi es dividia en 3 parts, a la primera part es va explicar una història sobre una persona molt intel·ligent. En cap moment de la narració es va donar cap detall o es va proporcionar pistes sobre el gènere del personatge protagonista. Una vegada finalitzat el conte, es va demanar als infants que endevinessin quin dels quatre adults (dos homes i dues dones) que se'ls hi proporcionava era de la persona que els havien explicat la història. (Bian et al., 2017)

La segona part consistia en mostrar als participants una sèrie de fotografies d'adults de dos en dos, aquests estaven emparellats indistintament del seu gènere, és a dir, hi havia fotografies de dues dones, d'una dona i un home o de dos homes. En aquest cas se'ls hi va demanar que triessin quina persona era la més intel·ligent del parell. (Bian et al., 2017)

L'última i tercera part d'aquest primer estudi va tractar en fer als infants endevinar una sèrie d'enigmes. Aquests amagaven paraules d'objectes o característiques com "martell" o "intel·ligent". Més tard, aquestes paraules les haurien de classificar segons corresponien més amb homes o amb dones desconeguts. (Bian et al., 2017)

Els resultats d'aquestes primeres proves suggereixen un canvi bastant ràpid i significatiu en el pensament dels infants d'entre els 5 i els 7 anys. Mentre que els menors de cinc anys estudiats consideren que el seu propi gènere és el més brillant i intel·ligent, a mesura que passen els anys aquest pensament canvia i s'hi troben nenes que a partir dels sis anys consideren que hi ha homes més intel·ligents que dones, simplement per una fotografia. (Bian et al., 2017)

Pel que fa el segon estudi, es va replicar l'experiment anterior però, en comptes de fer-ho amb 96 infants es va dur a terme amb 144, 48 per cada grup d'edat. L'únic canvi que es va fer en aquests tests va ser la incorporació de més objectes adults, i d'aquesta manera igualar-ho amb els objectes relacionats amb infants. Els resultats proporcionats que fan referència als alumnes més petits, és a dir, els de 5 anys, no van patir cap canvi significatiu. Pel contrari, a partir dels sis anys si hi van haver-hi tant amb els objectes que eren d'adults com els que eren d'infants. Una de les hipòtesis que van pesar els científics per justificar aquest canvi va ser la relació de la introducció de les qualificacions a primària. (Bian et al., 2017)

Amb aquesta idea van dur a terme quatre preguntes únicament a les nenes que havien participat en l'experiment. Aquestes mesuraven la percepció que tenen les nenes sobre els resultats acadèmics i quin dels dos gèneres hi té de millors. Amb els resultats obtinguts es va determinar que com més grans són les nenes més probabilitat n'hi ha que diguin que el seu propi gènere té millors qualificacions a l'escola. Aquesta resolució va determinar que no es correlacionen la idea d'excel·lència amb les valoracions escolar. Per tant, els investigadors creuen que aquesta idea preconcebuda sobre que els nens i els homes són més brillants o tenen més excel·lència que les dones pot ser causada per les actituds i els prejudicis que té el personal docent dins dels centres educatius. (Bian et al., 2017)

En relació amb el tercer estudi es van introduir dos jocs, un per a infants "molt intel·ligents" i un altre per a infants "que s'esforcen molt". En aquestes proves van participar un total de 64 infants de 6 i 7 anys, la meitat eren nenes i altra meitat eren nens. L'objectiu de les quatre preguntes que els hi farien sobre els jocs, era mesurar si el seu interès i gustos estava directament relacionat amb les creences de gènere, que es comencen a veure a aquestes edats. Els resultats sobre aquestes preguntes va revelar que les nenes estaven més interessades pels jocs "d'esforçar-se molt" i, en canvi, els nens estaven més interessats per l'altre tipus d'entreteniment. (Bian et al., 2017)

Per acabar, a l'estudi número quatre es va dur a terme el mateix experiment que a l'estudi tres. Amb les úniques diferències que, en aquest cas, les edats dels infants participants oscil·laven entre els 5 i els 6 anys i la mostra era de 96 infants. Com ja van preveure els investigadors, a l'edat de cinc anys el gènere dels infants no va diferir a l'elecció dels jocs proposats, ja que encara no tenen la idea d'excel·lència associada al gènere de les persones. Al contrari, amb les nenes de sis anys, com ja es preveia, ja es va començar a notar aquesta idea preconcebuda i es

podia veure una disminució pel que fa als jocs per a infants "que són molt intel·ligents". (Bian et al., 2017)

Amb la combinació del tercer i el quart estudi es va poder arribar al resultat següent: els nens estan un 95% més interessants en els jocs per ser excel·lents que les nenes. (Bian et al., 2017) Això implica que els infants amb gènere masculí tenen més estímuls al seu voltant per voler implicar-se en tenir èxit en aquest tipus de joc, en canvi les nenes no.

Els investigadors van concloure que els infants comencen a edats molt primerenques a associar el concepte excel·lència amb un rol masculí. Com a conseqüència, des de ben petites les nenes i els nens comencen a modelar els seus gustos i interessos, que més tard, es convertiran en els graus que volen estudiar. També s'ha de recalcar que és un estudi realitzat als Estats Units i és un reflex de la societat del país, això no vol dir que no pugui passar a altres països, ja que el món està completament globalitzat. (Bian et al., 2017)

Aquest estudi posa en evidència que els estereotips de gènere tenen el seu inici abans dels 6 anys, és a dir, a l'etapa d'educació infantil. La manera amb la qual els infants perceben el món pot estar directament relacionada amb com perceben les seves capacitats, tal com es mostra a l'estudi. Eleccions tan subtils com poden ser els jocs amb els quals juguen, les persones amb les quals s'envolten i les seves preferències poden afectar directament el seu futur.

La recerca de Bian et al. No mostra experiències individuals de cada infant, sinó que són eleccions que cada infant ha fet de manera voluntària i sense saber per a què s'utilitzaria aquesta informació. Amb això el que es pot afirmar és que a mesura que creixen les seves experiències amb el món que els envolta pot afectar a la seva autoconfiança, autoestima i l'ambició.

És per aquest motiu que és necessari tenir un projecte de perspectiva de gènere dins de les lleis educatives, des d'edats primerenques perquè a mesura que passen els anys aquests resultats i estereotips disminueixin.

2.2.2 ESTEREOTIPS I ROLS DE GÈNERE

Per tal de ser conscients del paradigma social que són els rols de gènere i com els infants els tenen interioritzats des de ben petits, es va dur a terme un estudi a una escola rural de la província de Càceres. La població on es va fer aquest estudi té un total de 200 habitants aproximadament, per conseqüència la mostra d'aquest és limitada i compta amb un total de 8 nens i nenes, d'entre 3 i 7 anys. (Garcia-Prieto i Arriazu-Muñoz, 2020)

Els resultats de la següent investigació es van recaptar mitjançant diferents instruments de recerca com són una *checklist*, una fitxa d'observació de l'aula, una fitxa d'observació de l'esbarjo i un registre anecdòtic. La *checklist* comptava amb 14 indicadors d'estereotips de gènere i pretenia exposar la freqüència amb la qual els nens i nenes actuaven en vers aquests. La fitxa d'observació de l'aula es va crear amb la intenció de poder reflectir les accions i el llenguatge, que s'utilitzava dins de la classe, relacionat amb els estereotips de gènere. Pel que fa a la fitxa d'observació de l'esbarjo, amb aquesta es pretenia anotar les activitats, jocs i espais que feien servir infants en aquest moment del dia. A més també, es va tenir en compte les actituds i el vocabulari que feien ús. Per acabar, amb el registre anecdòtic es va deixar per escrit diverses situacions o converses rellevants relacionats amb els estereotips de gènere rellevants per l'estudi. . Aquests instruments són òptims per realitzar la investigació, ja que es realitza d'una forma tan objectiva com sigui possible, on tots els infants parteixen de la mateixa base i se'ls observa amb els mateixos ítems.(Garcia-Prieto i Arriazu-Muñoz, 2020)

L'estudi es va dur a terme durant un mes i mig, i es van escollir 20 dies a l'atzar per tal de recaptar les dades necessàries i per obtenir conclusions realistes i rellevants. (Garcia-Prieto i Arriazu-Muñoz, 2020)

El primer punt realitzat es va poder observar com hi havia una tendència segons el gènere de l'infant. Els nens acostumaven a jugar més a jugar a jocs relacionats amb la força, mentre que les nenes estaven més disposades a jugar a jocs relacionats amb les nines. És un aspecte a destacar que en aquest estudi cap nena ha jugat amb els cotxes, una proposta que ha tingut bastant èxit amb els nens. Les activitats amb les quals els nens i nenes van jugar de manera més equitativa van ser les cuines i les construccions, però es pot recalcar que tot aquest material era nou per ells i això creava curiositat per manipular-lo. Amb aquest primer punt l'objectiu era trobar evidències sobre la presència d'estereotips dins de l'aula. (Garcia-Prieto i Arriazu-Muñoz, 2020)

Al segon punt de la investigació els investigadors volien profunditzar en les relacions interpersonals que es troben dins del centre. Es torna a apreciar un patró clar, ja que les noies prefereixen establir relació amb el seu mateix gènere i amb infants més petits; en canvi, els nois prefereixen relacionar-se amb els seus iguals (edat i gènere). (Garcia-Prieto i Arriazu-Muñoz, 2020)

Els investigadors van realitzar un tercer punt relacionat amb els dibuixos i la seva anàlisi. Aquests els van separar en tres grans grups: els dibuixos estereotipats com masculins, els dibuixos estereotipats com a femenins i els dibuixos no estereotipats o neutres. Per norma general, els infants van escollir i pintar dibuixos que s'associaven al seu gènere o eren neutres. A més, els colors utilitzats variaven també segons aquest aspecte, és a dir, als dibuixos dels nois els colors predominants són més foscos (blau, negre o vermell), en canvi, als de les nenes són més clars (rosa, taronja o groc). La conclusió que treuen amb aquesta part de la recerca és que hi ha una tendència cultural de punt de partida, ja que les il·lustracions reproduïxen una normativitat social atribuïda al gènere. (Garcia-Prieto i Arriazu-Muñoz, 2020)

Un altre aspecte a observar va ser l'ocupació de l'espai dins del temps i el lloc d'esbarjo. Encara que no es pot dir que hi ha una acció estereotipada per aquest comportament, els investigadors van trobar una distribució desigual amb relació al sexe i gènere dels alumnes observats. Els nens acostumaven a ocupar tot l'espai, per norma general, mentre que les nenes preferien estar a la perifèria de la pista o a una zona més concreta i estàtica. (Garcia-Prieto i Arriazu-Muñoz, 2020)

Deixant de banda els comportaments i les eleccions dels infants, els investigadors van proposar una activitat en què els infants escoltarien dos contes no sexistes. I per tal de veure fins a quin punt tenen interioritzats aquests estereotips de gènere van fer preguntes un cop finalitzats. Els infants encara que no es mencionés el gènere i el sexe de la persona de la qual parlaven van associar al gènere femení totes les tasques relacionades amb la llar. Aquest estudi afirma que pot existir una transferència d'estereotips mitjançant el material narratiu utilitzat. Així doncs, animen a tenir més en compte el contingut dels contes per tal que en un futur hi hagi una realitat més equilibrada entre homes i dones, i una societat més enriquidora en tots els aspectes. (Garcia-Prieto i Arriazu-Muñoz, 2020)

Aquestes observacions fetes per Garcia-Prieto i Arriazu-Muñoz mostra com no tan sols s'ha de tenir en compte el material que s'utilitza, sinó que també cal prendre atenció en els rols que s'exerceix un individu com a persona dins de la societat. Perquè els infants imiten tot el que veuen i actuen de la mateixa manera. Les persones adultes i de referències pels nens i nenes han d'observar i actuar amb conseqüència segons els comportaments de cada alumne sense tenir en compte el seu gènere.

2.3 EL NOU CURRÍCULUM

Arran de la nova introducció dels currículums a tots els nivells educatius de Catalunya es van introduir sis vectors per a tots ells, un d'aquests és el de la perspectiva de gènere. Per tal de complir aquest, la Generalitat de Catalunya va proporcionar algunes eines per que les mestres i els mestres es qüestionessin i es comencessin a familiaritzar amb les paraules coeducació i perspectiva de gènere. (Departament d'Educació, s.f a)

2.3.1 COEDUCA'T

Coeduca't és un lloc web que ha creat la Generalitat i el Departament d'Educació amb l'objectiu de ser un full de ruta pels centres escolars i els docents amb aquest nou punt de vista educatiu. En aquesta pàgina, cada nivell compta amb un document propi on es qüestionen diferents punts del currículum per tal que s'introdueixin altres formes de veure el nou currículum.

Pel que fa al document d'educació infantil, aquest es divideix en quatre eixos: (Departament d'Educació, 2020)

- Eix 1: Un infant que creix amb autonomia i confiança.
- Eix 2: Un infant que es comunica amb diferents llenguatges.
- Eix 3: Un infant que descobreix l'entorn amb curiositat.
- Eix 4: Un infant que forma part de la diversitat del món que l'envolta

A l'eix 1 es realitzen preguntes amb relació a com és el material que es proposa per assolir aquest punt del currículum. També es qüestiona els tabús que els adults tenen i s'han de treure per tal de donar els millors continguts possibles i fa reflexionar sobre els rols que assigna la mestra o el mestre a l'hora de dur a terme les taques del dia a dia de la classe. Un exemple que dona el document que s'ha de plantejar si les tasques encomanades a l'aula son igualitàries entre infants. (Departament d'Educació, 2020).

Al segon eix es tenen molt el compte les dones dins de la ciència i la necessitat que hi ha que els infants també puguin veure a una dona en aquest món. Altres punts que es presenten són els estereotips de gènere, ja que a les nenes des de petites els acostuma a tenir un paper més secundari a l'hora de parlar o donar-li la paraula. En aquest punt també l'elecció dels contes i literatura infantil que fa el o la docent i el centre educatiu, pel fet que pels infants és un reflex de la societat i implícitament s'estan introduint rols de gènere a través d'aquests. Al document *Coeduca't* apareix com exemple d'aquesta situació tan senzilla com si als problemes

matemàtics apareixen escrits o dibuixats una àmplia gama de diversitats culturals, de gènere, entre altres (Departament d'Educació, 2020).

A l'eix número tres s'introdueixen ítems com la diversitat familiar, ja que dins de la mateixa aula pot haver-hi famílies amb dos pares, famílies amb dues mares, famílies monoparentals, famílies amb un pare i una mare, entre altres. Un altre punt que es parla dins d'aquest eix són els oficis i el paper que té cada gènere dins de la societat, des de l'educació infantil s'ha d'impulsar la capacitat crítica dels infants en aquest àmbit. I finalment, en aquest eix es vol que es comenci a realitzar la reacció de límits, és a dir, a dir que sí i a dir que no, i a respectar la decisió dels altres també. En aquest apartat es remarca la importància de fer activitats per tal de distingir entre emocions positives i negatives amb l'objectiu de prevenir situacions vulnerables o de risc en un futur (Departament d'Educació, 2020).

A l'últim eix, és a dir, el quart, es convida els docents a treballar la tolerància amb els infants, perquè creixeran en un món molt divers i han de respectar aquesta diversitat que els envolta en el seu dia a dia. A més, també es vol que s'animi als infants a expressar les seves preferències de joc, per exemple, sense por que la resta els jutgi. S'ofereix que els docents o el personal educatiu dins de l'aula faci propostes distribucions equitatives dels papers atorgats en el joc simbòlic, lliure, motriu i sensorial (Departament d'Educació, 2020)

2.3.2 LLISTA DE COMPROVACIÓ

El Departament d'Educació proporciona un document com a eina pedagògica i d'autoavaluació pel centre i els professionals que hi treballen. L'objectiu principal és fer reflexionar al personal docent i a l'equip directiu per tal de garantir que la perspectiva de gènere estigui present de manera transversal a totes les activitats escolars. (Departament d'Educació, s.d b).

El document està dividit en dues grans parts. La primera, dirigida al centre com a institució educativa i la segona, és dirigida als professionals de l'educació de manera individual. (Departament d'Educació, s.d b).

La primera secció del document està pensada per ser una reflexió grupal entre el claustre i l'equip directiu. En aquest es reflexiona sobre les accions i la manera d'actuar del centre. Algunes de les qüestions abordades dins d'aquesta part del document són les següents: (Departament d'Educació, s.d b).

- **La formació del professorat:** les preguntes relacionades amb aquest tema van relacionades en vers si el personal del centre han rebut o reben formacions relacionades amb la coeducació, la igualtat i l'educació afectivosexual.
- **El projecte de centre (PEC):** en aquests apartats s'analitza el Projecte Educatiu del Centre i els altres documents relacionats amb la manera de treballar del centre per tal de comprovar si es té en compte aquest nou vector.
- **Els protocols i l'acció preventiva:** els apartats dirigits a aquest assumpte avaluen si el centre coneix, compta i aplica els protocols d'actuació necessaris davant d'assetjament per raó de sexe, identitat o LGBTI-fòbics.
- **El llenguatge i el material:** en aquest punt el document tracta que els docents i el personal educatiu tinguin un llenguatge inclusiu i que el material que utilitzin els mateixos siguin lliures d'estereotips de gènere.
- **Relacions i convivència:** es focalitza en l'ambient de respecte que hi ha dins del centre, en relació amb l'alumnat independentment del seu sexe, expressió de gènere o identitat d'aquest.

Pel que fa a la segona gran part del document que és dirigida al personal docent, però aquest cop de manera individual, es tracten assumptes com: (Departament d'Educació, s.d b).

- **L'actitud i sensibilització personal:** s'analitza si per personal docent, de manera particular, està preparat i sensibilitzat per actuar amb diferents situacions que poden succeir dins de l'aula.
- **La igualtat a l'aula:** les preguntes relacionades amb aquest tema serveixen per reflexionar si la igualtat de participació, en diferents àmbits, està garantida dins de l'aula.
- **El llenguatge:** es pregunta de manera individual si el mestre o la mestra utilitza un vocabulari inclusiu, de manera oral i escrita, on no només es dirigeix als i les alumnes de manera masculina.
- **L'acció crítica:** en aquest apartat es proposa i es pregunta al docent si es treballa amb l'alumnat temes relacionats amb els rols de gènere i semblants per tal que comencin a tenir una mirada crítica amb el món que els envolta.
- **Visibilització de referents:** es valora si dins de les sessions es tenen en compte tant referents masculins com referents femenins, en tots els àmbits possibles.

- **El compromís personal:** en aquest punt es valora i es consulta el tractament que duu a terme dins de l'aula el mestre o la mestra, en vers a la perspectiva de gènere, i fins a quin punt està disposat o disposada a canviar les accions per tal de millorar la igualtat entre homes i dones dins d'aquestes.

Així doncs, es pot dir que l'eina proporcionada pel Departament d'Educació és un recurs que es pot utilitzar per provocar una millora continua dins dels centres educatius. També és una bona estratègia per detectar els punts forts i els punts febles dins de l'àmbit educatiu, en vers a aquest nou vector, com és el de la perspectiva de gènere.

3. MARC METODOLÒGIC O INVESTIGACIÓ

3.1 SUPÒSIT DE PARTIDA

El context social i cultural actual està caracteritzat per una constant evolució en vers diferents aspectes, un d'aquests, la perspectiva de gènere. És per aquest motiu que a l'última renovació del currículum va aparèixer aquest nou concepte en forma d'eix.

En aquest nou eix es destaquen valors tan importants com la igualtat entre els infants sense tenir en compte el gènere o el sexe d'aquests. Per aconseguir una societat amb aquests valors s'ha de començar des dels cursos d'educació infantil.

De la mateixa manera, s'ha de tenir en compte que el context social i cultural de cada infant pot afectar en les seves creences i com percep el món, i una de les maneres per les quals es pot tenir en compte aquest context és per la titularitat de les escoles a les quals acudeixen.

Per aquesta raó i per saber si és tard començar a treballar la perspectiva de gènere als primers cursos de primària que es realitza la següent investigació amb els següents supòsits:

- Els infants de l'escola concertada mostraran una percepció més estereotipada dels rols de gènere que els infants de l'escola pública.
- Els infants tendiran a associar característiques, oficis o capacitats positives amb el seu propi gènere.

3.2 ELS OBJECTIUS

Els objectius de la investigació són els següents:

1. Analitzar les diferències de la perspectiva de gènere entre els infants d'I5 d'una escola pública i una escola concertada mitjançant quatre proves per tal d'il·lustrar la realitat dels estereotips durant aquesta etapa.
 - 1.1. Conèixer la percepció de gènere que tenen els infants d'I5 d'una escola pública i una concertada
2. Analitzar si la tria de titularitat de l'escola pot afectar en la percepció del gènere i d'estereotips en infants de 5 i 6 anys a través d'un estudi comparatiu entre l'escola pública i l'escola concertada per tal de comparar resultats i així obtenir-ne conclusions.
3. Identificar els rols de gènere més comuns dins de les aules d'Educació Infantil mitjançant diferents estudis per d'ajudar a futurs estudis en forma de evidència.

- 3.1. Dissenyar eines visuals per identificar quins estereotips s'hi troben als centres, tant públics com concertats per tal de poder-ne crear una solució efectiva d'eliminació en un futur.

3.3. MOSTRA

La mostra de la petita investigació està composta per un total de 37 infants d'I5. Els participants van ser seleccionats de dos centres educatius ubicats a l'àrea metropolitana de Barcelona, tots dos tenen característiques sociodemogràfiques similars.

El primer grup ho formen 19 infants, 11 nens i 8 nenes, d'un centre educatiu situat a una localitat costanera amb una població diversa en termes culturals i socioeconòmics. El barri on està situat el centre és d'un nivell socioeconòmic mig, és per aquest motiu que les famílies que acudeixen a aquesta escola també pertanyen a aquest grup. El centre es defineix com una escola pública, laica, catalana i compromesa amb l'entorn on la coeducació és fonamental.

El segon grup de la mostra el formen 18 infants, 9 nens i 9 nenes, d'un centre concertat ubicat a un municipi de l'àrea metropolitana de Barcelona amb una densitat de població alta i en creixement. Aquesta localitat presenta un perfil més industrialitzat, tot i que durant els últims anys ha experimentat una gran transformació en l'àmbit social i urbanística. L'escola es defineix com una escola laica on es contribueix en la construcció d'un model educatiu on els valors cooperatius ajuden els infants a anticipar reptes futurs i que donin una resposta centrada en les persones.

Els dos centres participants van accedir voluntàriament després de ser contactats per la investigadora i rebre la informació corresponent sobre els objectius i la metodologia de la investigació. Es consideren comparables, ja que es tracta de dues escoles laiques que promouen uns valors molts semblants relacionats amb la convivència, el respecte i desenvolupament de l'infant. A més, són dos centres en entorns catalans semblants, encara que cadascun pot tenir les seves particularitats pròpies. Aquests punts en comú permeten estudiar concretament les diferències que poden tenir derivat de titularitat del centre educatiu.

3.3.1 INSTRUMENTS I DESENVOLUPAMENT DE LA INVESTIGACIÓ

La investigació consta de diferents preguntes, és per aquest motiu que s'hi troben diferents instruments per realitzar-la.

Com a part d'aquesta investigació, van estar dissenyades com a instrument de recollida de dades unes targetes visuals, amb l'objectiu d'explorar les associacions del gènere que realitzen els infants I5.

Les primeres targetes compten amb una taca de color rosa, i una altra de color blau, que són els colors que socialment han estat relacionats amb les nenes i els nens, respectivament. És important aquesta associació de colors, ja que des d'edats primerenques màrqueting amb joguines on se'ls associa un color en concret. Mitjançant aquestes targetes es realitza una pregunta a cadascun dels infants, "quin creieu que és el color preferit d'aquest personatge?", la qual cosa permet recollir les dades de manera lúdica i no invasiva, i també, permet observar si reproduïen i tenen interioritzat els estereotips de gènere en vers al simbolisme cromàtic (Annex 1).

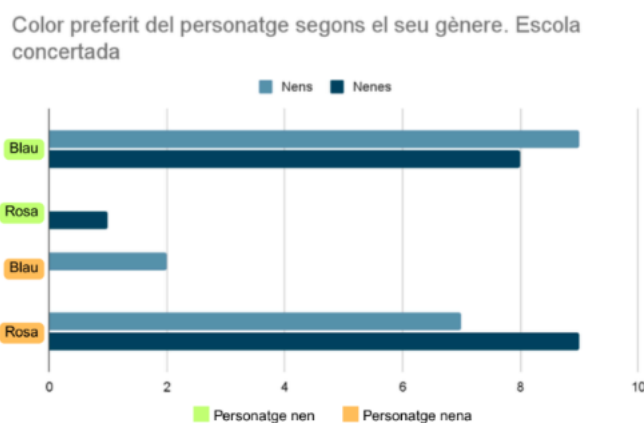
Unes altres targetes compten amb elements relacionats amb diferents oficis, com són el de perruqueria, el d'obra, el de personal docent, el de bombers, el de personal de la neteja, el de científic i el de la conducció d'autobusos. Amb aquest instrument d'investigació es pot observar fins a quin punt ja els infants tenen associats els treballs cap a un gènere i de la mateixa manera si es plantegen, ja des d'aquest moment si poden exercir o no. Els infants observen una targeta amb una dona adulta i una altra amb un home adult, segons la seva opinió han de dir qui creuen que treballa de cada ofici, segons la mentalitat o les seves idees poden tenir l'opció d'escollir ambdues (Annex 2).

El següent instrument dissenyat és una targeta en forma de laberint amb l'objectiu d'indagar com els infants I5 expressen i construeixen les seves idees sobre la intel·ligència en funció del seu gènere. L'exercici consisteix a preguntar als infants qui resoldrà abans el laberint, si el personatge masculí o el personatge femení. A través de la dinàmica es pot explorar diverses associacions estereotipades entre el gènere i la capacitat cognitiva. El laberint es pot fer servir per conèixer el concepte d'intel·ligència, ja que és una activitat complexa des del punt de vista d'un infant d'I5 (Annex 3).

L'últim dels instruments és un petit text on s'explica la història d'èxit d'una persona, en aquest en cap moment apareix un adjectiu o una paraula que pugui fer pensar als infants quin és el gènere de la o el protagonista. Un cop escoltada la breu narració els infants han de respondre quina és la persona de la qual s'està parlant, si és una dona o és un home (Annex 4).

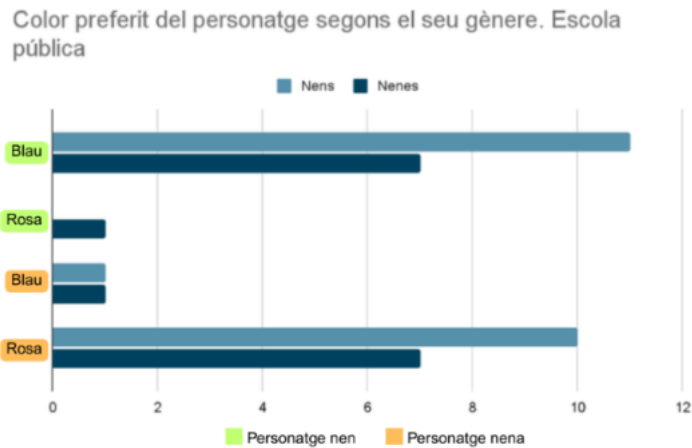
La investigació compta amb unes taules elaborades amb el propòsit de recollir i organitzar els resultats obtinguts de les preguntes anteriors de manera sistemàtica. Aquestes taules permeten registrar amb precisió i ràpidament les eleccions realitzades pels infants, així facilitant una anàlisi detallada i estructurada de les dades obtingudes. Cada taula està dividida per seccions que reflecteixen diferents opcions de resposta relacionades amb personatges femenins i masculins, a més també hi tenen un apartat per indicar si el participant és un nen o una nena i així poder fer una anàlisi compartiu segons el gènere (Annex 4).

3.3.1.1. ESTUDI SOBRE LES TAQUES DE COLORS

Gràfic 1. Respostes obtingudes quant al color preferit segons els alumnes de l'escola concertada

Pel que fa a l'escola concertada els infants tenen una visió amb molt biaix de gènere quant als colors i el gènere. Els nens i nenes pensen que el personatge de gènere masculí està relacionat amb el color blau, mentre que el personatge de gènere femení està relacionada amb el color rosa. Cal remarcar que hi ha una petita part que no pensa així, una nena relaciona el color rosa amb el personatge masculí i dos nens relacionen el blau amb el femení.

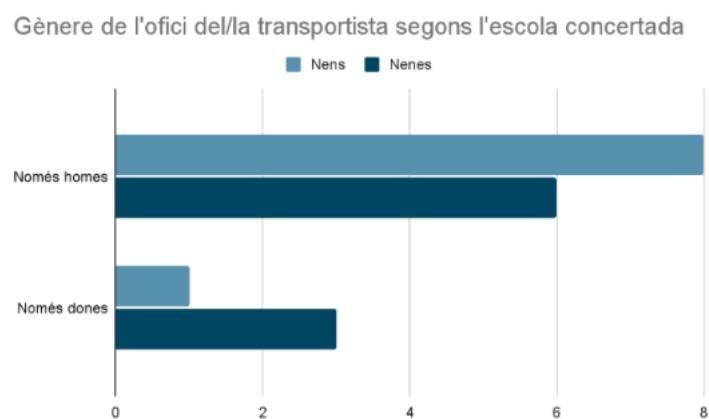
Gràfic 2. Respostes obtingudes quant al color preferit segons els alumnes de l'escola pública

A l'escola pública el cas és molt semblant. La majoria d'infants relacionen el color rosa i blau com tradicionalment s'ha fet, és a dir, el blau per als nens i el rosa per les nenes. Es troba una petita distinció dins dels resultats recollits, una nena relaciona més el color rosa amb el gènere masculí i, un nen i una nena relacionen el color blau amb el gènere femení.

Dins d'aquest estudi es pot concloure que els infants d'I5 d'ambdues titularitats de centre tenen el mateix pensament esbiaixat en vers al color i al gènere.

3.3.1.2 ESTUDI SOBRE ELS OFICIS

Ofici del/la transportista

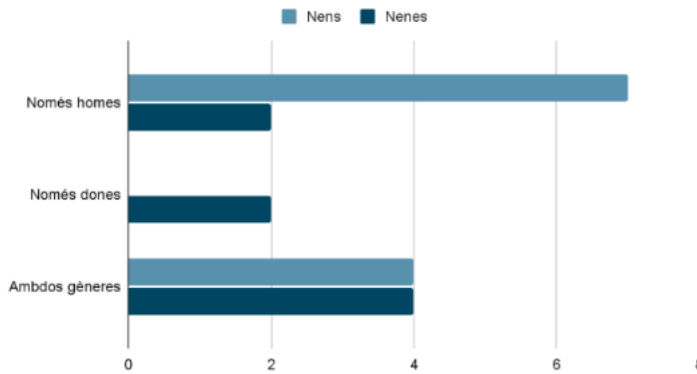

Gràfic 3. Respostes obtingudes quant a l'ofici de transportista segons els alumnes de l'escola concertada

Tal com s'observa al gràfic els alumnes de l'escola concertada consideren els elements de l'ofici de transportista com una feina que només la poden exercir homes. Hi ha 14 infants, 8

nens i 6 nenes que ho relacionen amb el gènere masculí mentre que només 4 infants, 1 nen i 3 nenes ho relacionen amb el gènere femení.

Gènere de l'ofici del/la transportista segons l'escola pública

Gràfic 4. Respostes obtingudes quant a l'ofici de transportista segons els alumnes de l'escola pública

En aquest gràfic pertanyent a l'escola pública s'observa com hi ha diferents opinions sobre l'ofici de transportista, hi ha un total de 9 infants, 7 nens i 2 nenes, que tenen l'opinió que aquest ofici és només d'homes, mentre que hi ha només 2 nenes que pensen que és més de dones i la resta, és a dir, 8 infants, 4 de cada gènere, que pensen que aquest ofici és d'ambdós gèneres.

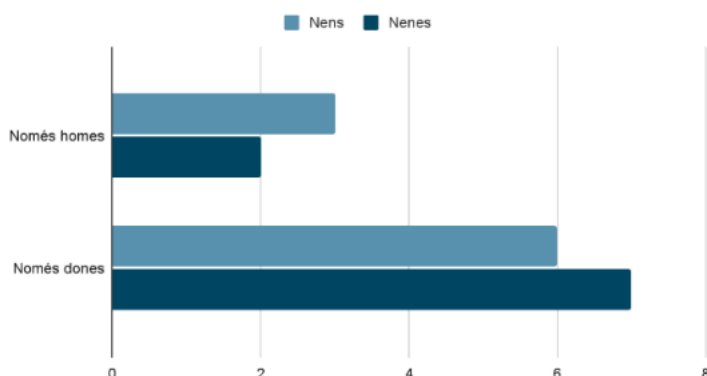
Tal com s'observa en els resultats obtinguts, hi ha una clara diferència en la percepció de gènere associada a l'ofici de transportista entre l'alumnat segons la titularitat a l'escola a la qual acudeixen.

En el cas de l'escola concertada, 14 infants (8 nens i 6 nenes) associen aquest ofici exclusivament amb el gènere masculí, mentre que només 4 infants (1 nen i 3 nenes) el relacionen amb el gènere femení. No es recullen dades d'infants que considerin que aquesta professió pot ser exercida indistintament per homes i dones, la qual cosa evidencia una visió estereotipada.

En canvi, a l'escola pública, encara que també hi ha una majoria d'infants que relacionen l'ofici amb els homes (9 infants: 7 nens i 2 nenes), es detecta una percepció menys estereotipada. Només 2 nenes associen el transport amb el gènere femení, però destaca que 8 infants (4 nens i 4 nenes) consideren que es tracta d'una professió que pot ser exercida per tant per homes com per dones.

Ofici del/la docent

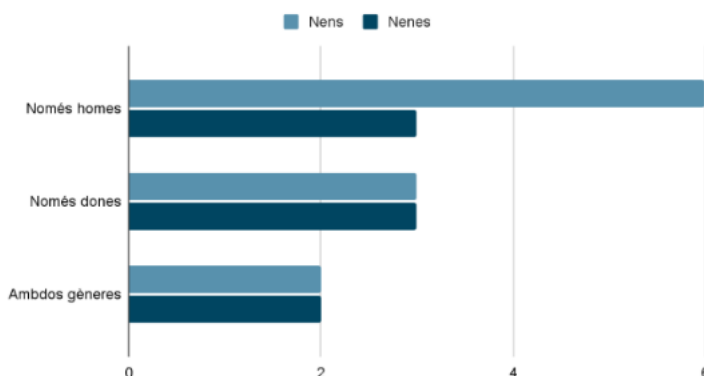
Gènere de l'ofici del/la docent segons l'escola concertada

Gràfic 5. Respostes obtingudes quant a l'ofici de docent
segons els alumnes de l'escola concertada

Pel que fa a l'escola concertada, en aquest cas els infants pensen que és un ofici majoritari de dones. S'hi troben 13 infants, 7 nens i 6 nenes, que ho relacionen amb el gènere femení mentre que només 3 nens i 2 nenes ho relacionen amb els homes.

Gènere de l'ofici del/la docent segons l'escola pública

Gràfic 6. Respostes obtingudes quant a l'ofici de docent
segons els alumnes de l'escola pública

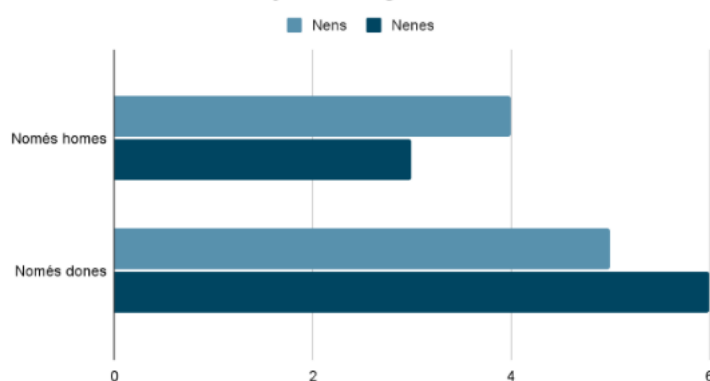
Tal com s'observa a la taula, 9 dels alumnes, 3 nenes i 6 nens, de l'escola pública consideren que els materials associats a docents pertanyen al gènere masculí mentre que 6, 3 nens i 3 nenes, pensen que és un ofici majoritari de dones i 4, 2 nenes i 2 nens pensen que és majoritari en ambdós gèneres.

A més, si comparem l'escola pública i l'escola concertada, s'observen diferències significatives associades a l'ofici de docent. A l'escola pública les percepcions són més igualades, a l'escola

concertada hi ha una tendència més clara a vincular la docència amb les dones. Aquesta diferència pot reflectir factors com l'entorn educatiu, l'exposició a models diversos o les pràctiques pedagògiques de cada centre i el personal docent present dins de les aules.

Ofici de netejador/a

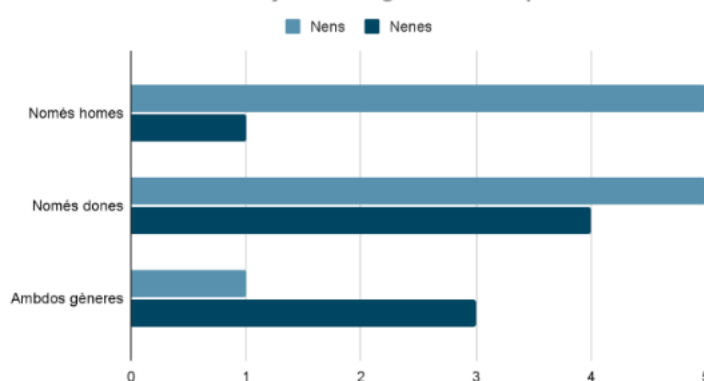
Gènere de l'ofici de netejador/a segons l'escola concertada

Gràfic 7. Respostes obtingudes quant a l'ofici de netejador/a
segons els alumnes de l'escola concertada

Pel que fa a les dades recollides a l'escola concertada, encara que no sigui una majoria molt notòria, els infants pensen que és un ofici on predominen o l'associen a les dones amb un total d'11 infants, 6 nenes i 4 nenes; mentre que els altres 7 infants, 4 nens i 3 nenes ho relacionen amb el gènere masculí.

Gènere de l'ofici de netejador/a segons l'escola pública

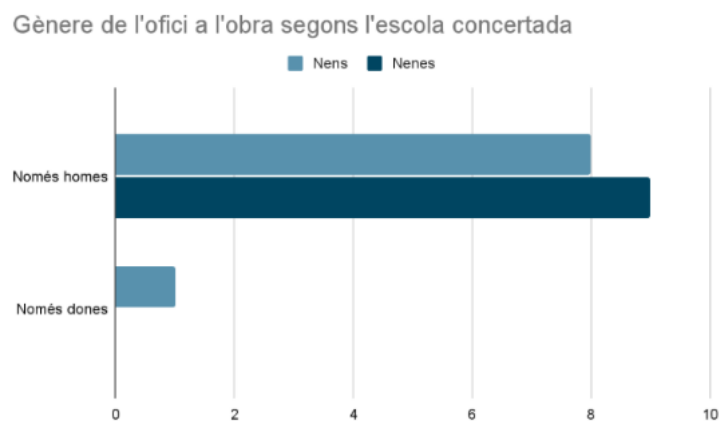
Gràfic 8. Respostes obtingudes quant a l'ofici de netejador/a
segons els alumnes de l'escola pública

Pel que fa als elements relacionats amb la neteja s'observa com la majoria d'infants de l'escola pública no associen de manera significativa a cap dels dos gèneres, ja que un total de 9 infants,

5 nens i 4 nenes pensen que és un ofici per a dones; 6 infants, 5 nens i 1 nena pensa que és un ofici relacionat amb els homes; i 4 infants, 1 nen i 3 nenes pensen que és un ofici que pot estar relacionat amb ambdós gèneres.

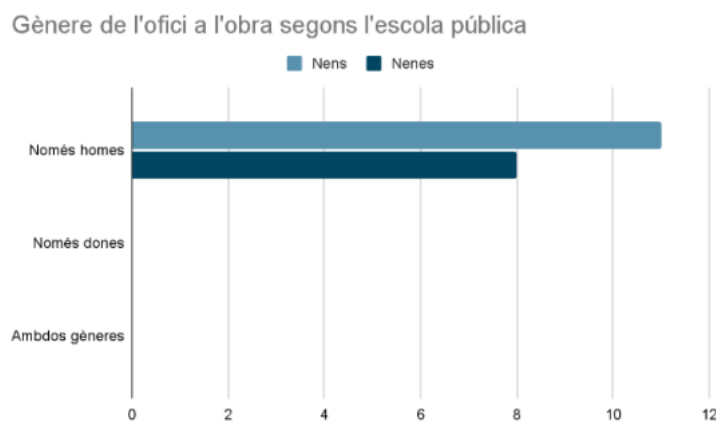
Així doncs, es pot afirmar que a l'escola pública hi ha una percepció més flexible dins de l'ofici de neteja, mentre que a l'escola concertada encara es manté, en major mesura, l'estereotip que vincula aquests tipus de tasques amb el gènere femení.

Ofici a l'obra

Gràfic 9. Respostes obtingudes quant a l'ofici a l'obra segons els alumnes de l'escola concertada

A l'escola concertada la gran majoria d'infants han associat l'ofici relacionat amb l'obra amb el gènere masculí, un total de 17 infants, 8 nens i 9 nenes; però s'hi troba un nen que l'ha associat amb el gènere femení.

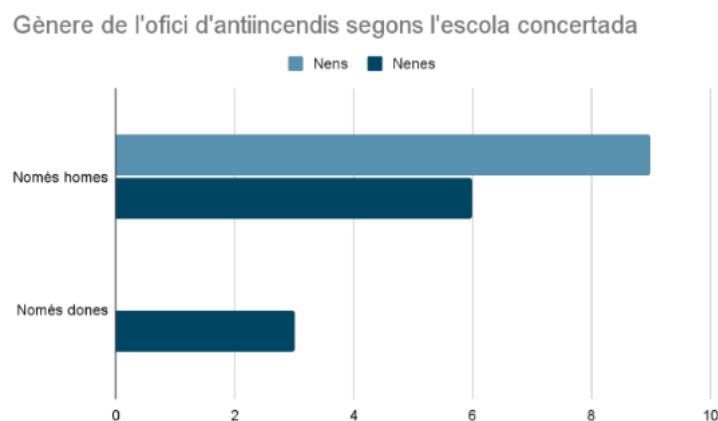

*Gràfic 10. Respostes obtingudes quant a l'ofici a l'obra
segons els alumnes de l'escola pública*

Pel que fa a l'ofici relacionat amb l'obra tots els nens i nenes de l'escola pública l'han associat al gènere masculí, és a dir, 19 infants, 8 nenes i 11 nens.

En aquest cas tant l'escola pública com l'escola concertada mostren uns estereotips de gènere associats a les feines de construcció estan fortament arrelats. Encara que, a l'escola concertada hi ha una lleugera obertura, molt puntual, a trencar amb aquest rol tradicional, mentre que a l'escola pública la visió és completament rígida i tradicional pel que fa al gènere relacionat amb aquest ofici.

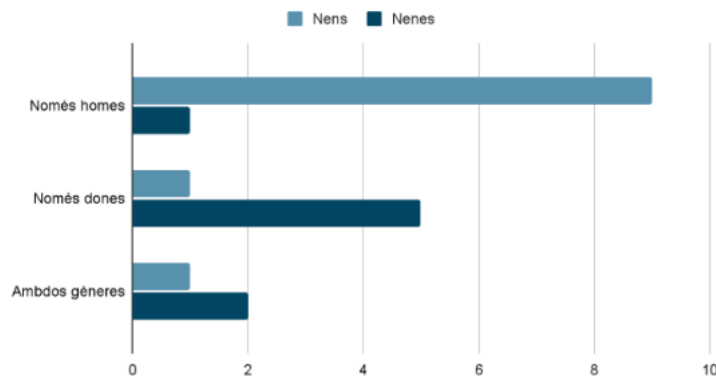
Ofici d'antiincendis

*Gràfic 11. Respostes obtingudes quant a l'ofici d'antiincendis
segons els alumnes de l'escola concertada*

A l'escola concertada el 100% de nens que han associat els elements de l'ofici d'antiincendis al gènere masculí, mentre que una petita part de les nenes, 3 en total, han relacionat l'ofici esmentat a les dones.

Gènere de l'ofici d'antiincendis segons l'escola pública

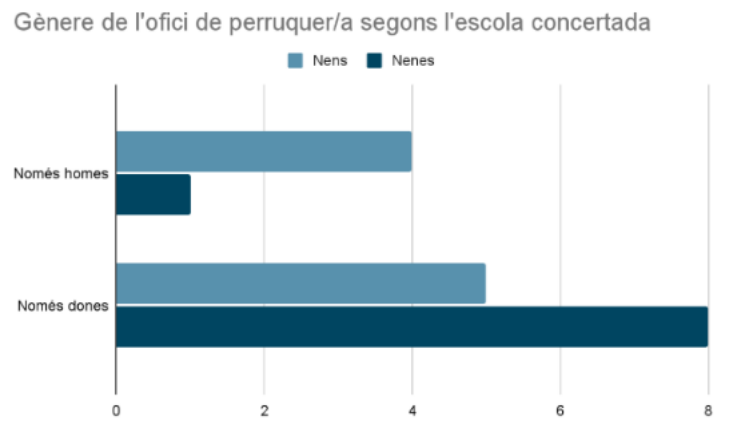

*Gràfic 12 Respostes obtingudes quant a l'ofici d'antiincendis
segons els alumnes de l'escola pública*

En el cas de l'escola pública, encara que la majoria dels nens consideren els elements d'antiincendis com una professió gairebé d'homes, hi ha 1 nen que relaciona la professió a les dones. Pel que fa a les nenes consideren que és un treball més de dones, menys una. En aquesta titularitat de centre també apareix l'opció que els dos gèneres ho poden fer i són 2 nenes i 1 nen que l'escullen.

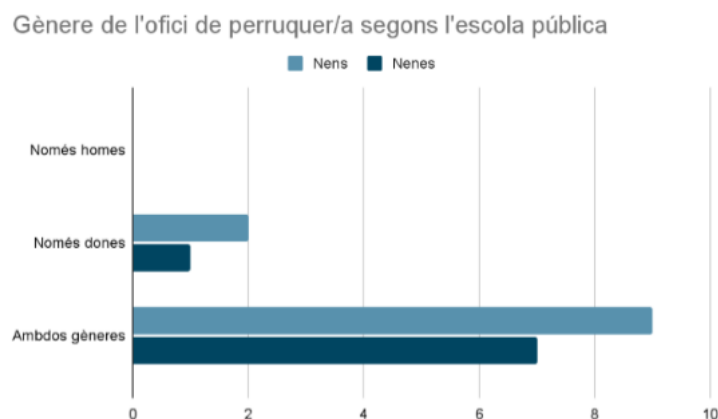
Així doncs, en aquest cas podem afirmar que els infants de l'escola concertada tenen un pensament amb més biaix de gènere en comparació amb l'escola pública. A més, com a alguns casos anteriors, apareix l'opció dels ambdós gèneres, idea que no apareix a l'escola concertada i és un punt a tenir en compte.

Ofici de perruquer/a

Gràfic 13. Respostes obtingudes quant a l'ofici de perruquer/a segons els alumnes de l'escola concertada

A l'escola concertada els infants de gènere masculí considera que l'ofici de perruqueria on majoritàriament treballen les dones, el mateix passa amb els infants de gènere femení, ja que consideren que és un treball per a dones. Cal comentar que també existeix una petita part de la mostra que també relaciona la feina amb els homes, en concret 4 nens i 1 nena.

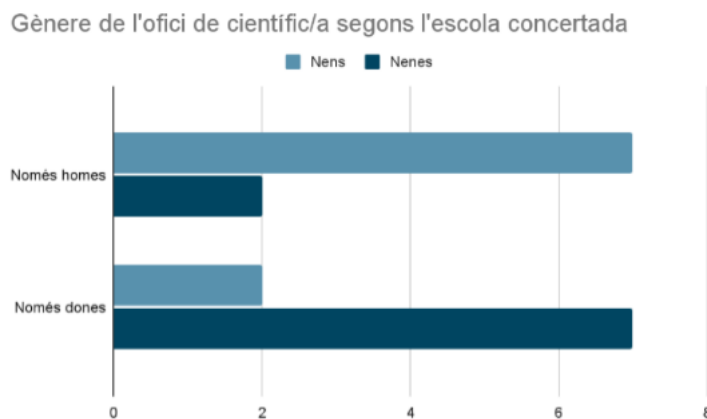
Gràfic 14. Respostes obtingudes quant a l'ofici de perruquer/a segons els alumnes de l'escola pública

Els infants de l'escola pública consideren gairebé tots que l'ofici de perruqueria és d'ambdós gèneres, hi ha una petita part, 2 nens i 1 nena, que considera que és un treball només per dones o només ho relacionen amb el gènere femení.

En aquest cas, hi ha força diferència entre el centre concertat i el centre públic, ja que pels infants del centre públic no existeix gairebé distinció de gènere dins de l'ofici de perruqueria, però, pels infants del centre concertat si n'hi ha. A més, al centre concertat els infants no es

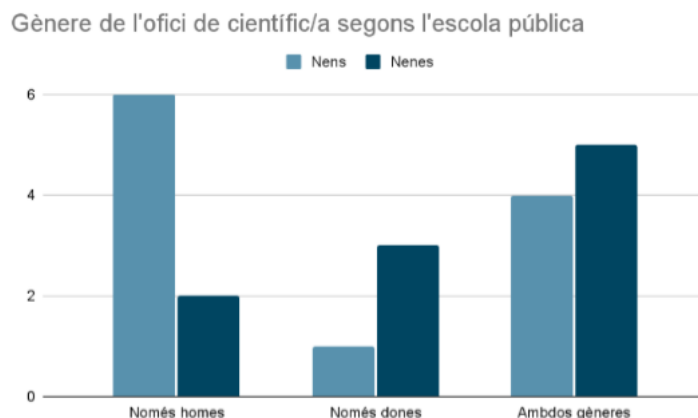
plantegen la idea que pugui haver-hi les dues opcions o ni tan sols les opcions estan empatades o ajustades entre nens i nenes.

Ofici de científic/a

Gràfic 15. Respostes obtingudes quant a l'ofici de científic/a segons els alumnes de l'escola concertada

Pel que fa a l'ofici relacionat amb la ciència, els infants del centre concertat els nens i les nenes consideren que és un treball majoritari del seu propi gènere i hi existeixen el mateix nombre de nens i nenes que pensen que és una feina del gènere contrari. És a dir, 7 nens consideren que és un ofici d'homes i 7 nenes consideren que és un ofici de dones; a més, hi ha 2 nenes que consideren que és un treball d'homes i 2 nens que consideren que és un treball de dones.

Gràfic 16. Respostes obtingudes quant a l'ofici de científic/a segons els alumnes de l'escola pública

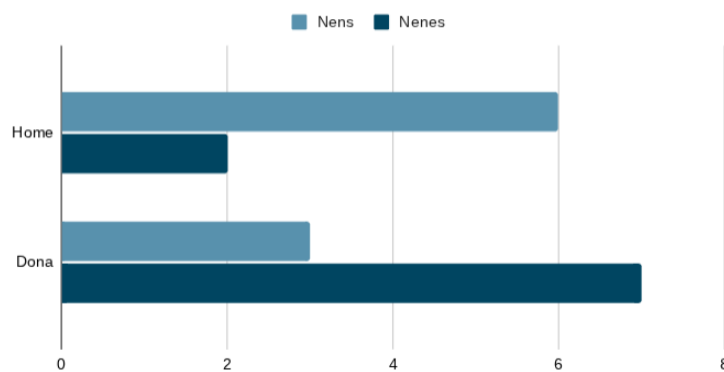
A l'escola pública els resultats són una lleugerament diferent, ja que pel que fa a les nenes hi ha molta diversitat d'opinions, i hi predomina l'opció d'ambdós gèneres; mentre que els nens

majoritàriament opinen que la feina de treballar a un laboratori està més relacionada amb els homes.

En aquest cas encara que semblin molt diferents els resultats entre l'escola pública i l'escola concertada, no ho són gaire, ja que a l'escola concertada els nens i nenes han fet el que s'acostuma a fer en aquesta edat, és a dir, escollir el seu propi gènere. A més, els resultats molt probablement no estan relacionats directament amb una visió estereotipada i té més a veure amb el concepte d'intel·ligència presentat a continuació.

3.3.1.3. ESTUDI SOBRE EL CONCEPTE D'INTEL·LIGÈNCIA

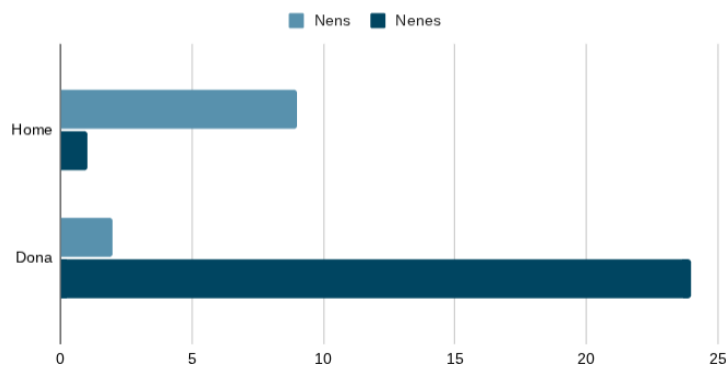
Resultats sobre el concepte d'intel·ligència segons el gènere a l'escola concertada

Gràfic 17. Respostes obtingudes quant al concepte d'intel·ligència segons els alumnes de l'escola concertada

A l'escola concertada, la gràfica mostra com a la intel·ligència associada als homes un total de 6 nens i 2 nenes indica que seria el gènere masculí el primer a acabar el laberint. Aquesta diferència mostra com els nens tendeixen més a identificar el seu propi gènere amb el concepte d'intel·ligència, aspecte que acostuma a passar a aquestes edats. Respecte al concepte d'intel·ligència associada a les dones, passa el mateix, són un total de 7 nenes i 3 nens els que pensen que la dona acabaria abans el laberint. S'aprecia una evidència basant notòria amb els nens i les nenes quan es relaciona amb el seu propi gènere.

Resultats sobre el concepte d'intel·ligència segons el gènere a l'escola pública

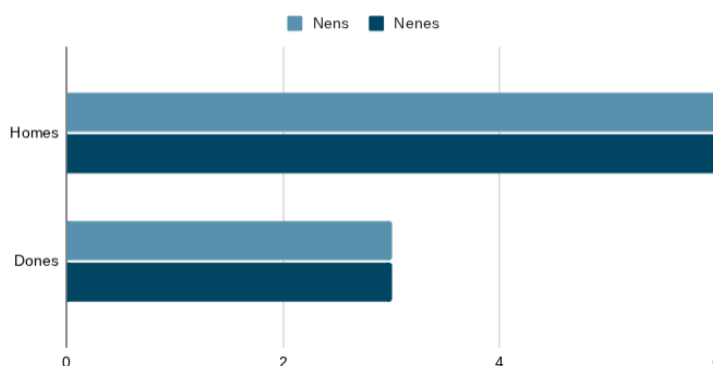
Gràfic 18. Respostes obtingudes quant al concepte d'intel·ligència segons els alumnes de l'escola pública

Pel que fa a l'escola pública els infants del gènere femení consideren que el laberint l'acabarà abans una dona que un home, és a dir, el seu propi gènere; només hi ha una nena que considera que ho acabarà abans l'home. Amb infants de gènere masculí, succeeix el mateix, ja que, la majoria consideren que serà el seu propi gènere el que l'acabarà abans; també hi ha dos nens que consideren que l'acabarà abans una dona.

Per percentatge, els infants de l'escola pública consideren que les dones són més brillants que els homes, però no s'hi troba una diferència molt notable. Hi ha la possibilitat que encara els infants en aquestes edats no tinguin esbiaixat el concepte d'intel·ligència i és per aquesta raó que pensen que el seu propi gènere és el més capaç.

3.3.1.4. ESTUDI SOBRE LA HISTÒRIA D'ÈXIT

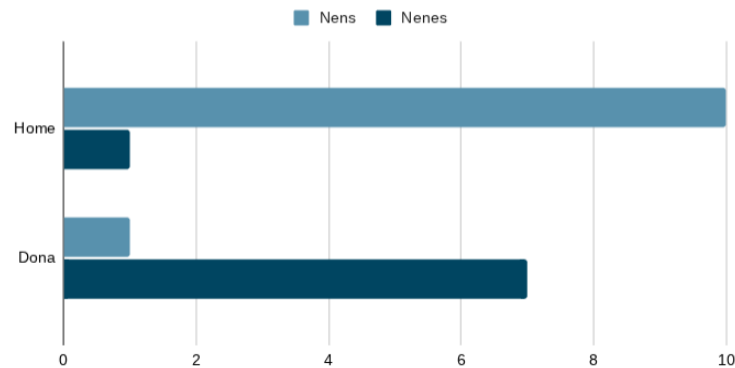
Resultats obtinguts sobre quin gènere pot obtenir més èxit. Escola concertada

Gràfic 19. Respostes obtingudes quant a la història d'èxit segons els alumnes de l'escola concertada

A l'escola concertada la majoria dels infants relacionen la història d'èxit majoritàriament amb el gènere masculí, és a dir, 6 de les 9 nenes enquestades opinen que la història d'èxit estava relacionada amb el personatge de gènere masculí. El mateix succeeix amb els nens, 6 dels 9 nens enquestats creuen que la història parla d'un home, quan en cap moment es menciona cap paraula que faci entendre de quin gènere s'està parlant.

Resultats obtinguts sobre quin gènere pot obtenir més èxit.
Escola pública

Gràfic 20. Respostes obtingudes quant a la història d'èxit
segons els alumnes de l'escola concertada

A l'escola pública els infants relacionen més al protagonista de la història amb el seu propi gènere, és a dir, totes les nenes menys una pensen que parla d'una dona; i el mateix succeeix amb els nens, tots els infants de gènere masculí menys un pensen que està parlant d'un home.

Amb aquests resultats es pot concloure que entre l'escola concertada i l'escola pública hi ha una gran diferència; en el cas de l'escola pública, els infants relacionen majoritàriament la història d'èxit amb el seu propi gènere, i en el cas de l'escola concertada els nens i les nenes comencen a relacionar la història d'èxit amb els homes, independentment del seu gènere.

4. CONCLUSIONS

Finalment, s'exposaran les conclusions obtingudes mitjançant aquest treball final de grau a partir de la teoria del marc metodològic i de l'anàlisi i interpretació dels resultats.

Primerament, quant al marc teòric impressiona la dificultat en vers a la cerca d'informació actual sobre la coeducació i estudis rellevants per saber realitzar una bona intervenció dins de les aules. A més, els estudis trobats són mínims i pocs relacionats amb la realitat d'avui dia, s'hi realitzen pocs en vers als pensaments dels infants i molts en vers a les accions d'aquests, que semblen ser el mateix, però no ho són. També es valora positivament el fet que el Departament d'Educació i Formació Professional hi doni eines perquè els centres reflexionin sobre les seves pràctiques, malgrat això s'hi troben a faltar altres instruments per millorar dins d'aquest aspecte.

Seguidament, en referència als supòsits de partida es podria comentar que encara sembli molt fàcil pensar que la tipologia de centre afectarà al pensament que té l'infant; també s'ha de tenir en compte el pensament i els valors de cada família. Pel que fa al primer supòsit, *Els nens i nenes d'Educació Infantil tenen diferents percepcions del gènere segons la titularitat dels seus centres*, es pot concloure que depèn del tema que s'estudiï; és a dir, la diferència que hi ha entre el centre concertat i el públic es veu més clarament a l'estudi dels oficis. Al centre concertat els infants no es van plantejar el fet que la mateixa professió la poguessin realitzar ambdós gèneres, mentre que al centre públic si va succeir. Quant al segon supòsit, *El gènere dels infants d'Educació Infantil afecta en la seva percepció de gènere*, els infants tenen pràcticament la mateixa visió, ja que a l'estudi de les taques de colors, que és el més relacionat amb el gènere, els resultats són pràcticament idèntics.

En conseqüència, en relació amb els objectius de la investigació es podrien donar com a complerts.

Sobre el primer objectiu, *Analitzar les diferències de la perspectiva de gènere entre els infants d'I5 d'una escola pública i una escola concertada mitjançant quatre proves per tal d'il·lustrar la realitat i, si s'escau, realçar la importància d'erradicar els estereotips durant aquesta etapa*. Cal que ambdues titularitats de centre treballin sobre la percepció de gènere dels seus alumnes, ja que aspectes tan senzills que es pensen que estan assolits com que les taques no tenen gènere, no es veuen assolides per cap dels dos centres.

Dins d'aquest segon objectiu es troben dos subobjectius. El primer, *Conèixer la percepció de gènere que tenen els infants d'I5 d'una escola pública*, que es dona per complert, cal recalcar que gràcies als diferents estudis s'ha pogut apreciar on encara queden estereotips de gènere i quins han començat a canviar, com per exemple dins de l'ofici de neteja o de mestre no tots els infants pensen al 100% ho relacionen amb les dones, aspecte que potser fa 10 anys hagués tingut resultats molt diferents. El segon subobjectiu, *Conèixer la percepció de gènere que tenen els infants d'I5 d'una escola concertada*, de la mateixa manera que el subobjectiu anterior, es dona per complert. S'han conegut diferents estereotips i idees de gènere que tenen els infants d'aquesta titularitat de centre, com són els colors segons el gènere o els diferents estereotips, en quant diferents oficis com per exemple el de mestre, personal de neteja o el de l'obra. També, s'ha conegut com en alguns dels conceptes com en el d'intel·ligència tot és l'esperat respecte a la seva edat, cadascú escull el seu gènere.

Pel que fa al segon objectiu, *Comprovar si la tria de titularitat de l'escola influeix en la percepció del gènere i d'estereotips en infants de 5 i 6 anys a través d'un estudi comparatiu entre l'escola pública i l'escola concertada per tal de comparar resultats i així obtenir-ne conclusions*, de manera mínima, però si influeix, ja que dins de l'estudi dels oficis, que és amb el que es veu amb més claredat, els infants de l'escola pública plantegen que aquests siguin per ambdós gèneres, mentre que a l'escola concertada això no succeeix. També cal recalcar que a l'hora de decidir tasques més estereotipades els resultats són molt semblants, un exemple molt clar és el cas de l'obrer; o en un altre estudi, les taques de colors.

En relació amb el tercer objectiu, *Identificar els rols de gènere més comuns dins de les aules d'Educació Infantil mitjançant diferents estudis per a erradicar-los durant la primera infància i així construir una societat més justa i equitativa*; el rol que més clar es veu és el de les taques de colors i alguns dels oficis, ja que ambdues escoles pensen pràcticament el mateix sobre a qui li pertany el rosa i a qui li pertany el blau; i de la mateixa manera succeeix amb els instruments d'una persona que treballa a l'obra. Pel que fa a la resta d'estudis, com el de la història d'èxit i el concepte d'intel·ligència a l'escola pública són els esperats i entren dins de la normalitat tenint en compte l'edat dels infants. Respecte a l'escola concertada, els resultats són els esperats dins dels estudis del concepte d'intel·ligència, però crida l'atenció els resultats dins de l'estudi de la història d'èxit, ja que haurien de ser semblants a l'escola pública. La manera d'erradicar aquests tipus de rols que comencen a aparèixer als cursos d'Educació Infantil és parlar amb els infants i tractant amb normalitat qualsevol mena d'elecció i de realitat en el dia

a dia. Els infants al llarg de la seva vida han de ser conscients que són capaços de qualsevol cosa que es proposin i d'aquesta manera poder ajudar i crear una societat equitativa i justa.

Igualment, quant a la diversitat de proves realitzades als infants es pot dir que han sigut de gran ajuda, ja que, de diferents maneres i les diferents matèries, ajuden a valorar les diferents idees en vers a la perspectiva de gènere dels infants d'I5.

Per aquest motiu, es podria assegurar que els resultats si eren els esperats.

Paral·lelament, en relació amb les dificultats trobades durant l'execució d'aquest treball de fi de grau, es pot esmentar la falta d'informació dins de les institucions i de les escoles. També la dificultat de trobar escoles disposades a formar part de l'estudi, ja que és un tema controvertit en el qual les institucions es poden arribar a sentir jutjades pels resultats obtinguts. Una altra dificultat a esmentar, és la falta d'informació que es troba i més que sigui actual, en temes de perspectiva de gènere és molt important això, pel fet que en els últims anys ha anat canviant tot molt.

A més, la investigació es podria millorar tenint en compte altres escoles com podrien ser les escoles privades i religioses per poder valorar si la religió també pot afectar el pensament en vers al gènere dels infants I5. Un altre aspecte de millora podria ser en quant el seguiment dels resultats, és a dir, continuar fent estudis als mateixos grups i identificar si a mesura que van creixent el pensament canvia, continua igual o, hi ha més o menys diferència entre titularitats.

En vers a les limitacions de la recerca, es pot parlar de la dificultat per tenir una mostra més àmplia. Probablement pel tema al qual està vinculat la investigació, la percepció del gènere i la titularitat dels centres. És probable que algunes escoles decidissin no participar per la incomoditat d'abordar directament aquestes qüestions amb el mateix centre educatiu.

Així mateix, es creu que gràcies a aquest treball de final de grau, es pot ajudar a la comunitat educativa, ja que fa reflexionar sobre la importància que té el pensament en vers al gènere i les seves idees. Des dels mestres dels primers cursos d'Educació Infantil fins a l'últim curs de formació que tingui l'alumne cal que el o la docent sigui conscient que de manera indirecta s'ensenyen rols i perspectives en vers al gènere que afecta el pensament d'aquest. És per aquest motiu aquest estudi, cal que es busquin estratègies que facin i demostrin que aquests pensaments esbiaixats poden canviar al llarg dels anys amb l'objectiu de construir una societat equitativa i justa amb tothom.

Finalment, amb l'objectiu de continuar aprofundint en aquest àmbit, s'hi proposen possibles línies futures d'investigació. Com s'ha esmentat anteriorment, es podria fer el seguiment dels infants i la seva perspectiva de gènere, i així, observar l'evolució al llarg dels anys. Una altra manera d'aprofundir en aquest aspecte, seria amb l'ampliació d'escoles estudiades i el canvi de propostes a mesura dels anys per apropar-les a les diferents realitats amb el creixement dels infants.

5. REFERÈNCIES

- Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (2018) *Marc general per a la incorporació de la perspectiva de gènere en la docència universitària*
<https://www.aqu.cat/doc/Universitats/Metodologia/Marc-general-per-a-la-incorporacio-de-la-perspectiva-de-genere-en-la-docencia-universitaria>
- Álvarez-Uria, A., Vizcarra Morales, M. T., & Lasarte Leonet, G. (2019). El significado y la evolución del termino «coeducación» con el cambio de siglo: el caso de los centros escolares de Vitoria-Gasteiz. *Tendencias Pedagógicas*, 34, 62-75
<https://doi.org/10.15366/tp2019.34.006>
- Bian, L., Leslie, S., i Cimpian, A. (2017) Gender stereotypes about intellectual ability emerge early and influence children's interests. *Science* 355 (6323), 389-391.
<https://doi.org/10.1126/science.aah6524>
- DECRET 21/2023, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments d'educació infantil, Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya [DOGC], 8851, de 7 de febrer de 2023 (Espanya).
<https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/d/2023/02/07/21>
- Departament d'Educació (s.d a) *Els sis eixos* <https://projectes.xtec.cat/nou-curriculum/educacio-basica/els-sis-vectors/>
- Departament d'Educació (s.d b) *Vector perspectiva de gènere - llista de comprovació*
https://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/centres-en-xarxa/documents/Llista-de-validacio_Perspectiva-de-genere.pdf
- Departament d'Educació (2020) *Qüestiona't, una mirada al currículum en perspectiva de gènere: Coeducació, educació sexual i perspectiva de gènere*
https://repositori.educacio.gencat.cat/bitstream/handle/20.500.12694/3835/questionat_mirada_curriculum_perspectiva_genere_educacio_infantil_2020.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Departament d'Ensenyament (2018) *Orientacions sobre el tractament de la igualtat de gènere i la diversitat cultural en el material didàctic*
<https://xtec.gencat.cat/web/.content/projectes/intercultural/documentacio/orientacions-050318-v2.pdf>

Diputació de Barcelona (20 de juliol de 2021) *La coeducació: clau per a l'èxit educatiu*
[Diapositives de PowerPoint]

https://www.diba.cat/documents/94105123/275045208/D28_Coeducacio_clau_d%27exit.pdf/b998c6c5-91ee-9339-b1ba-3b7a56d4b570?t=1627314504684

Garcia-Prieto, I. i Arriazu-Muñoz, R. (2020) Estereotipos de género en educación infantil: un estudio de caso desde la perspectiva de sociocultural. *Zero-a-Seis*. 22 (41), 4-30.
<https://doi.org/10.5007/1980-4512.2020v22n41p4>

Gauché-Marchetti, X .i Lovera-Parmo, D. (2019) Identidad de género de niños, niñas y adolescentes: Una cuestión de derechos. *Revista Ius et Praxis* 25 (2), 359 – 402
<https://www.scielo.cl/pdf/iusetp/v25n2/0718-0012-iusetp-25-02-00359.pdf>

Hendel, Liliana (2017) *Perspectiva de género: Comunicación, infancia y adolescencia. Guía para periodistas perspectiva de género*. UNICEF
https://www.unicef.org/argentina/sites/unicef.org.argentina/files/2018-04/COM-1_PerspectivaGenero_WEB.pdf

Organització de les Nacions Unides (25 de setembre de 2015) *La Asamblea General adopta la Agenda 2030 para el Desarrollo Sostenible*
<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/2015/09/la-asamblea-general-adopta-la-agenda-2030-para-el-desarrollo-sostenible/>

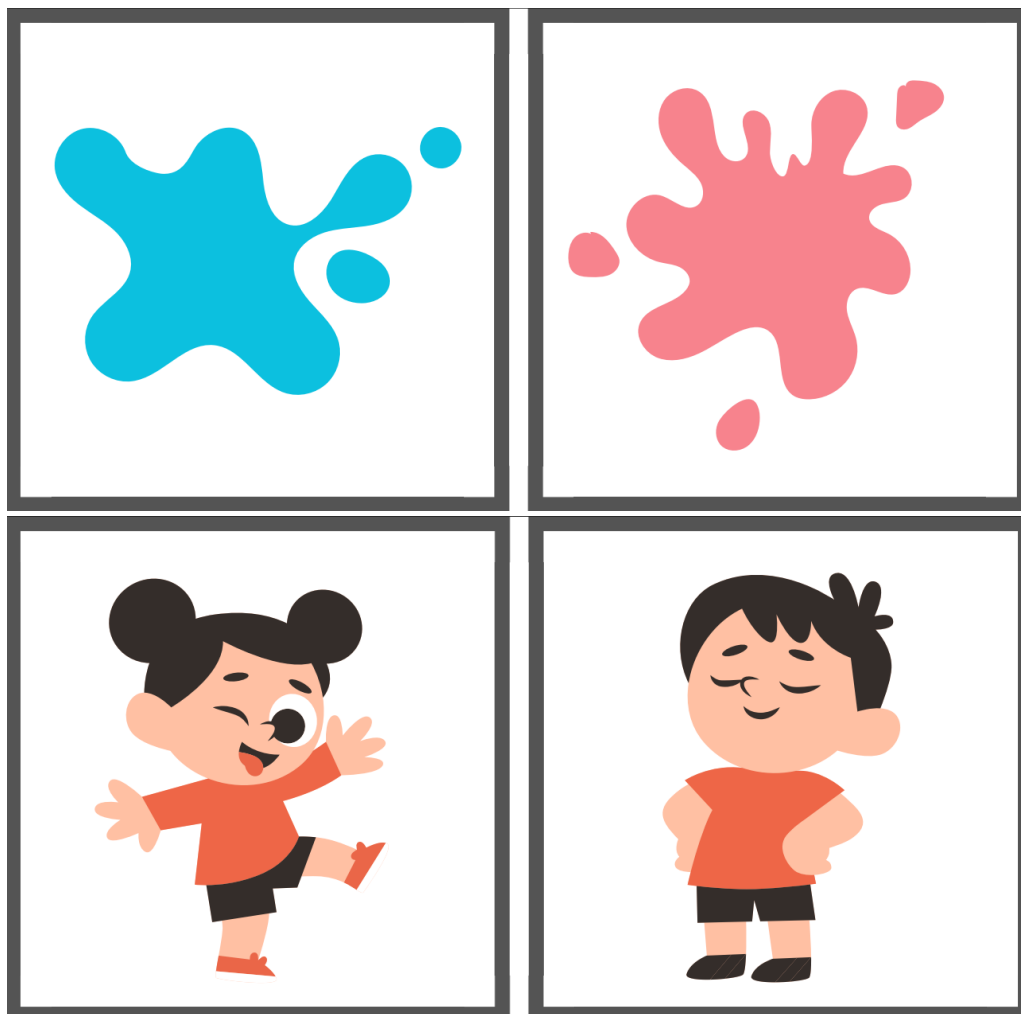
Pallarès Piquer, M. (2019). Conquistar la igualdad: la coeducación hoy. *Tendencias Pedagógicas*, 34, 1-4. <https://doi.org/10.15366/tp2019.34.001>

Poggi, F. (2019). Sobre el concepto de violencia de género y su relevancia para el derecho. *DOXA, Cuadernos de Filosofía del Derecho*, 42, 285-307
<https://doi.org/10.14198/DOXA2019.42.12>

Solís Sabanero, A. (2016). La perspectiva de género en la educación. *Desarrollo profesional docente: reforma educativa, contenidos curriculares y procesos de evaluación* , 97-107
<https://mieducacion.sepyc.gob.mx/wp-content/uploads/2021/12/Sesion-7-La-perspectiva-de-genero-en-la-educacion.pdf>

6. ANNEXOS

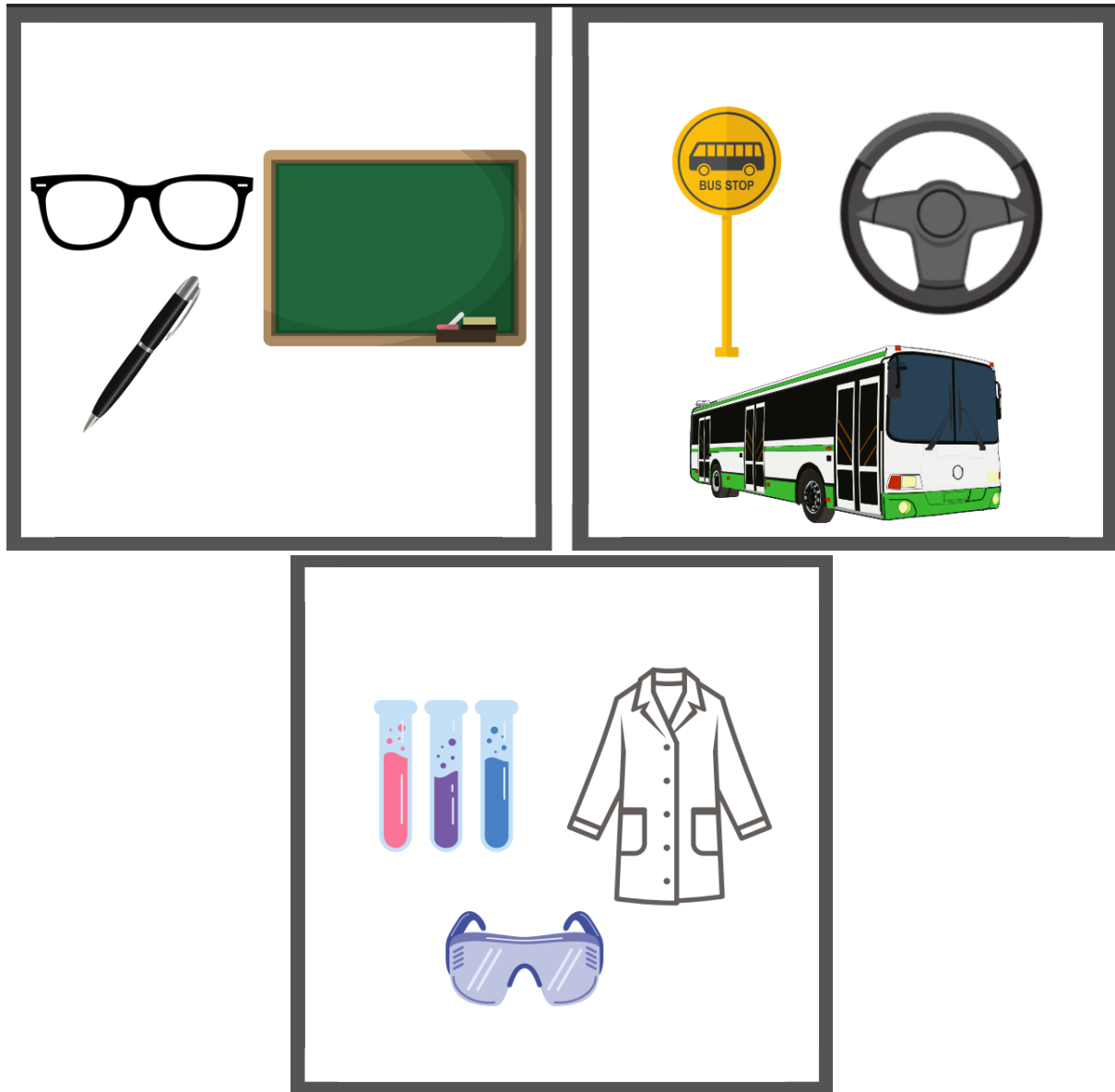
6.1 ANNEX 1

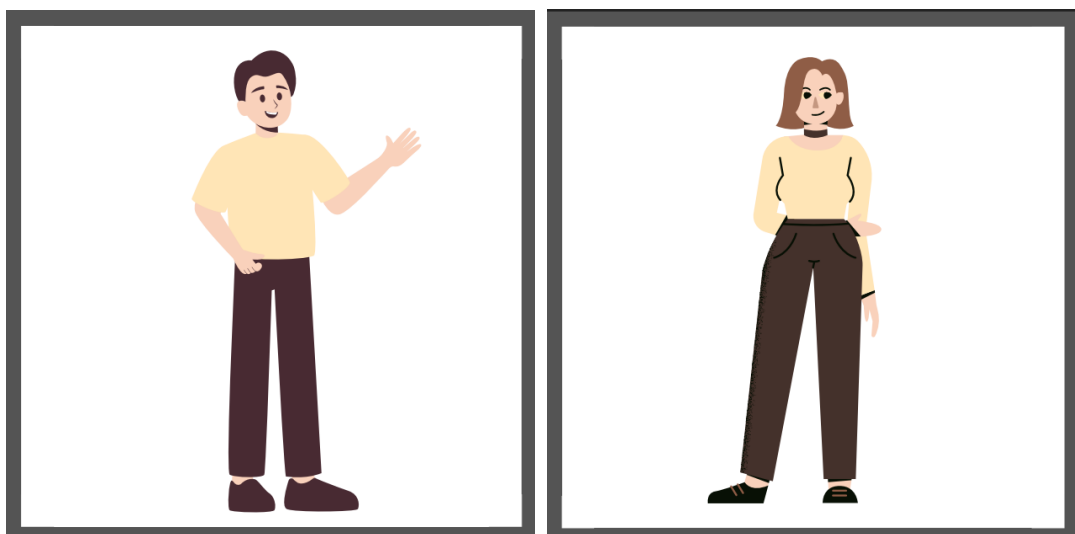
6.2 ANNEX 2

6.3 ANNEX 3

6.4 ANNEX 4

Ara us explicaré una petita història sobre una persona que va fer moltes coses per ajudar a la gent.

Aquesta persona des que va néixer li agradava saber que era tot el que li envoltava (els edificis, els ponts, les carreteres, els parcs...) Somiava en fer i crear tot això quan fos gran, així que no parava de dibuixar i de construir amb legos qualsevol cosa que es pogués imaginar.

Quan va créixer i es va fer gran, continuava pensant el mateix. Així que va anar a la universitat i va estudiar molt. Per fi tot el que havia dibuixat i creat quan estava a l'escola ho podria fer realitat.

Quan va acabar d'estudiar la gent li demanava ajuda per fer ponts, escales, edificis, cases... i sempre que podia els hi ajudava perquè li encantava ajudar i fer feliç a la gent. I encara que a vegades es trobava amb inconvenients mai es rendia. I així, es va convertir en una persona important i molt estimada pel seu poble.